

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 58 ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งจะทำให้การจัดการศึกษาเกิดผลดี มีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะผู้ปกครอง ต้องอาศัยกระบวนการนำการมีส่วนร่วมมาใช้ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติสาระที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กรหน่วยงานต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา และพัฒนาการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการให้สังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนทุก ๆ ฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ซึ่งสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับต้องปฏิบัติตาม โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

สถานศึกษากับชุมชนนั้นคงจะแยกออกจากกันเด็ดขาดไม่ได้ เพราะสถานศึกษาเปรียบเสมือนต้นไม้ ชุมชนเปรียบเหมือนพื้นดิน ยิ่งดินมีคุณภาพเพียงใดก็ย่อมทำให้ต้นไม้เติบโต ได้เร็วแข็งแรง มีลำต้น กิ่งก้าน ใบ และผลที่ดี มีอายุยืนยาว นอกจากนี้ต้นไม้ยังช่วยยึดดินให้ติดคอกู้ด้วยกันไม่ถล่ม ไปด้วย ๆ ส่วนชุมชนเปรียบเหมือนพื้นดินให้ประโยชน์กับต้นไม้ พื้นดินจะดีมีคุณภาพดังที่ได้กล่าวมาแล้วก็เพราะเมื่อต้นไม้เติบโตมากขึ้น ใบไม้ ดอกไม้ ผลไม้แก่จัดก็จะร่วงหล่นลงพื้นดิน มันก็กลายเป็นปุ๋ยในดินให้ประโยชน์กับต้นไม้ต่อไปอีกเช่นกัน ฉะนั้น ต้นไม้และพื้นดินต้องพึ่งพาอาศัยกันฉันใด ชุมชนกับสถานศึกษาก็ต้องพึ่งพาอาศัยกันฉันนั้น (สุคา ทัพสุวรรณ. 2545 : 23) ดังนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษานับเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนกลไกการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง

การมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชนในการจัดการศึกษา นับเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก หากชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา รวมถึงการเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้และมีเวลาว่างมาเป็นครูพ่อแม่ให้ความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญากับบุตรหลาน ย่อมเกิดผลดีทั้งต่อโรงเรียนที่ได้บุคลากรเพิ่ม ส่วนผู้ปกครองย่อมภาคภูมิใจที่ได้สอนบุตรหลานในโรงเรียน รวมถึงนักเรียนที่จะมีความเคารพและนับถือในตัวผู้ปกครองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน (ชนสาร บัลลังก์ปัทมา. 2551 : 30)

จากที่กล่าวมาข้างต้นทุกคนคงปฏิเสธไม่ได้ว่า ทำไมประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นั่นก็เพราะเราต้องการสร้างฝันเพื่อนที่แข็งแกร่งรองรับการพัฒนาประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับให้สถานศึกษาดำเนินงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 11)

จากระเบียบแนวทางของหน่วยงาน แนวคิดผลการวิจัย ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้บริหารในโรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จึงสนใจศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

คำถามการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็นอย่างไร
2. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 แตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวนทั้งสิ้น 519 คน โดยถือว่านักเรียน 1 คน มีผู้ปกครอง 1 คน
3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ 20% จากประชากร 519 คน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 40-41) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 103 คน แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)
4. ระยะเวลาในการศึกษา คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552
5. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

5.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

5.1.1 เพศ

5.1.2 ระดับการศึกษา

5.1.3 อาชีพ

5.1.4 รายได้

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนอนุบาลวชิรวิทย์ อำเภอวชิรวิทย์ จังหวัดมหาสารคาม 4 ด้าน คือ

5.2.1 ด้านวิชาการ

5.2.2 ด้านงบประมาณ

5.2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

5.2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และตาม ชัยสิน บุญภูมิ (2547 : 75-76) และ พินิจ พรหมณ์แก้ว (2550 : <http://thaigoodview.com/nod/20610>) โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบความคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง การแสดงออกทางความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง การที่ผู้ปกครองนักเรียนกับโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ใน 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านบริหารงานวิชาการ หมายถึง การศึกษาปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดเตรียมการเรียนการสอน การจัดวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอน การส่งเสริมการสอน การวัดผลและประเมินผล การดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ การนิเทศติดตามผลการวางแผนและการกำหนดวิธีดำเนินงานทางวิชาการ รวมทั้งการประชุมทางวิชาการ

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ หมายถึง การจัดทำงบประมาณ การวางแผน จัดหารายได้และสวัสดิการ การกำหนดวิธีการบริหารงบประมาณ การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การควบคุมงบประมาณ การคำนวณต้นทุนกิจกรรม การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การควบคุมงบประมาณ การวางแผนทางการเงินและผลการดำเนินงาน การบริหาร กำกับ ติดตาม การใช้งบประมาณ การบริหารสินทรัพย์ และการตรวจสอบภายใน

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การสรรหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับหน้าที่ วางแผนจัดหาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร ส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดี วางแผนกำหนดหน้าที่และแนวปฏิบัติของบุคลากร ยกย่องเชิดชูเกียรติของบุคลากร สรรหาบุคลากรดีเด่น และส่งเสริมจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า

2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป หมายถึง การจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนด ประกอบด้วย การวางแผน การส่งเสริม สนับสนุนงานวิชาการ การจัดการข้อมูลของนักเรียน และความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียน โดยมีบทบาทหลักในการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งเน้นพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

3. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

4. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่รับผิดชอบในการดูแลอบรมสั่งสอนและอุปการะนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. ได้ทราบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ แตกต่างกัน ว่ามีความคิดเห็นต่างกันหรือไม่
3. ได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค และความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
4. ได้สารสนเทศในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY